

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 6 IR 7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-205

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. gegužės 26 d. sprendimo „Dėl įstatymų projektų išvadų“ Nr. SV-S-108 1 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-205 (toliau – Projektas Nr. XIVP-205) dėl šių priežasčių:

1. Projekto Nr. XIVP-205 aiškinamajame rašte nurodoma, kad Vietos savivaldos įstatymo projekto 1 ir 2 straipsniais tikslinamas galiojančiame Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme numatytų savivaldybės savarankiškųjų ir valstybės perduotų funkcijų sąrašas atsižvelgiant į tai, kad naujos redakcijos Želdynų įstatymo Nr. X-1241 pakeitimo įstatyme nustatomas reikšmingas ir gal net perteklinis savivaldybių prievolių didinimas, kad Įstatymo nuostatų įgyvendinimas sukurs didžiulę papildomą finansinę ir administracinę naštą savivaldybėms. Manytina, kad naujos redakcijos Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo Nr. X-1241 pakeitimo įstatyme (toliau – Įstatymas) savivaldybių prievolės kardinaliai nedidindamos, tačiau paaiškinamos atsižvelgus į visuomenės poreikius ir informavimo trūkumą želdynų ir želdinių kūrimo, tvarkymo ir priežiūros, apsaugos srityse. Nuostatos, susijusios su visuomenės poreikiais ir informavimu želdynų kūrimo, želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo srityje Lietuvos Respublikos želdynų įstatyme ir poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytos fragmentiškai, nenuosekliai, o nuo š. m. lapkričio 1 d. įsigaliojus naujos redakcijos Želdynų įstatymui, su vykdomomis funkcijomis bus nustatyti papildomi ir aiškesni visuomenės informavimo atvejai: savivaldybės turės užtikrinti želdynų ir želdinių inventorizacijos, jų būklės stebėsenos duomenų viešumą, turės informuoti visuomenę, kai planuojama vykdyti želdynų tvarkymo, kūrimo, medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo darbus, kai keičiama žemės sklypo, kuriame auga želdiniai, pagrindinė žemės naudojimo paskirtis, supažindinti visuomenę su želdynų ir želdinių būklę keičiančiais projektais, užtikrinti, kad nustatytos priklausomųjų želdynų ir želdinių, atskirųjų želdynų normos būtų įvykdytos.

2. Pagal galiojančio Želdynų įstatymo 2 straipsnio 31 dalį želdynai ir želdiniai nuosavybės teise gali priklausyti savivaldybei, tačiau aiškinamajame rašte nepagrįsta, kodėl funkcijos, susijusios ir su savivaldybės teritorijoje esančių želdynų, želdinių apsauga, jų tvarkymu ir kūrimu, inventorizacija, apskaita, atskirųjų želdynų žemės sklypų kadastriniais matavimais ir įrašymu į Nekilnojamojo turto registrą ir stebėseną, turėtų būti priskirtos ne

savivaldybės savarankiškosios funkcijos, o valstybinės (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijos. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. vasario 11 d. sprendimo „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimo išaiškinimo“ išaiškinimą konkrečias savivaldybių funkcijas reglamentuoja specialieji, atitinkamą valdymo sritį reglamentuojantys įstatymai ir jų įgyvendinamieji teisės aktai, todėl manytina, kad funkcijos, susijusios ir su savivaldybės teritorijoje esančių želdynų, želdinių apsauga, jų tvarkymu ir kūrimu, inventorizacija, apskaita, atskirųjų želdynų žemės sklypų kadastriniais matavimais ir įrašymu į Nekilnojamojo turto registrą ir stebėseną, turėtų būti laikomos savarankiškosiomis savivaldybių funkcijomis. Projekto Nr. XIVP-205 aiškinamajame rašte nurodoma, kad „Vietos savivaldos įstatymo projektu numatoma savivaldybės teritorijoje esančių želdynų, želdinių apsaugą, tvarkymą ir kūrimą, inventorizaciją, apskaitą ir matavimus nustačius viena iš savivaldos funkcijų, deleguotų valstybės, toks pakeitimas leistų numatyti tinkamą valstybės biudžeto lėšų poreikį ir aiškius finansavimo mechanizmus, nes savivaldybės nebus pajėgios tinkamai įgyvendinti naujų Įstatymo nuostatų reikalavimų“. Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo 28 straipsnio 1 dalyje nustatyti aiškūs finansavimo šaltiniai, reikalingi viešųjų želdynų kūrimo, viešųjų želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros, tvarkymo, būklės stebėsenos, viešųjų želdinių veisimo, privalomos viešųjų želdynų ir želdinių būklės ekspertizės, želdinių ir želdynų, neatsižvelgiant į žemės, kurioje jie yra, nuosavybės formą, inventorizavimo ir apskaitos darbams finansuoti, o tinkamas finansavimas turi būti planuojamas vadovaujantis savivaldybės lygmens ir (ar) vietovės lygmens kompleksinio ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentais, želdynų projektais, savivaldybės strateginiu plėtros planu ir (ar) savivaldybės strateginiu veiklos planu ir kitais strateginio planavimo dokumentais. Be to, Lietuvos Respublikos savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 4 punkto nuostata reglamentuoja savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšų naudojimą funkcijoms, susijusioms su želdynų ir želdinių apsauga ir priežiūra.

3. Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos vyriausybės programos“ 14 punkte nustatyta, kad „<...> Savivaldai suteiksime daugiau galių, perleisime daugiau šiuo metu centralizuotai atliekamų funkcijų. Skirsime daugiau dėmesio papildomų investicijų pritraukimui į regionus.“ Manytina, kad Projekto Nr. XIVP-205 siūlymas, kad savivaldybės teritorijoje esančių želdynų, želdinių apsauga, tvarkymas ir kūrimas, inventorizacija, apskaita ir matavimai taptų viena iš savivaldos funkcijų, deleguotų valstybės, prieštarauja Vyriausybės programos siekiams ir tikslams. Pažymėtina, kad želdynai ir želdiniai, kurie lemia gyvenamųjų vietovių aplinkos kokybę ir ekologinę būklę, urbanizuotų teritorijų patrauklumą, gyventojų sveikatos būklę, trumpalaikio poilsio galimybes ir kokybę – turi būti kuriami ir prižiūrimi vietos savivaldos pastangomis kaip ir kitos infrastruktūros rūšys, lemiančios visuomenės gerbūvį ir gyvenimo kokybę.

4. 2021 m. kovo 23 d. kartu su Įstatymu priimtas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-203, kuriuo iš esmės ta pati savarankiškoji savivaldybių funkcija liko, tik kitaip suformuluota „kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių ir savivaldybės įsteigtų saugomų teritorijų tvarkymas ir

apsauga, savivaldybės želdynų ir želdinių teritorijose esančių želdynų ir želdinių apsauga, priežiūra ir tvarkymas, būklės stebėseną, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo organizavimas ir (ar) vykdymas, želdinių ir želdynų, neatsižvelgiant į žemės, kurioje jie yra, nuosavybės formą, inventorizavimas ir apskaita, atskirųjų želdynų žemės sklypų formavimo, šių sklypų kadastro duomenų nustatymo ir jų įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą organizavimas“, todėl manytina, kad Projekto Nr. XIVP-205 siūlomas pakeitimas prieštarauja priimtam Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6 straipsnio pakeitimo įstatymui Nr. XIV-203.

5. Manytina, kad Projekto Nr. XIVP-205 aiškinamajame rašte nepateikiami išsamūs siūlomo savivaldybių funkcijų perskirstymo argumentai; remiantis Valstybės kontrolės valstybinio audito, kurio metu analizuoti 2014–2018 m. vykę 15 savivaldybių vykdomų funkcijų pokyčiai parodė, kad savivaldybių savarankiškosios funkcijos pakeistos į valstybines funkcijas savaime problemų neišsprendė. Valstybės kontrolės valstybinio audito „Ar savivaldybių vykdomų funkcijų sistema sudaro sąlygas joms veikti efektyviai?“ 2019 m. balandžio 9 d. ataskaitoje Nr. VA-1 pateiktose išvadose konstatuojama: „Šis perskirstymas atliktas objektyviai neįvertinus, kokio rezultato siekiama pokyčiu ir kuriuo valdymo lygiu funkcijas vykdyti ir rezultatą pasiekti efektyviau – centrinės valdžios ar vietos savivaldos, vykdant vieną iš funkcijų rūšių. Todėl, kaip rodo auditų rezultatai, pokyčiais problemos iš esmės nebuvo išspręstos, o paslaugų kokybė nepagerėjo“.

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras